

УДК 342 (477)

К.М. Рудой, канд. юрид. наук, доцент, професор
Одеський державний університет внутрішніх справ
кафедра адміністративного права та адміністративного процесу
Успенська, 1, Одеса, 65014, Україна

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЯК НАПРЯМОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Статтю присвячено організаційно-правовому забезпеченню сфери протидії корупції: проблемам, тенденціям та механізмам вирішення сучасних законодавчих недоліків.

Ключові слова: запобігання корупції, антикорупційна стратегія, форми антикорупційної діяльності, удосконалення антикорупційного законодавства.

Постановка проблеми. Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» [9] основною метою антикорупційної реформи є суттєве зменшення корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України у міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції. Це буде досягнуто завдяки належній реалізації нової Антикорупційної стратегії та успішному впровадженню нових антикорупційних механізмів.

На сьогоднішній день корупція досягла рівня, що загрожує національній безпеці України, вона є одним з основних факторів, що підриває довіру населення до влади середині країни, а ззовні шкодить міжнародному іміджу української держави та реалізації програми Європейської інтеграції. Враховуючи системність і поширеність цього явища, заходи, які вживаються для її запобігання та припинення, не виявилися ефективними, що підтверджується динамікою змін щорічного індексу сприйняття корупції, визначеною неурядовою організацією Transparency International, згідно з яким Україна протягом 2013-2014 рр. перемістилася з 152-го на 142-е місце [10]. Ця тенденція дає можливість прийти до висновку, що в Україні відбувається формування нової концепції боротьби з корупцією, що дає можливість застосувати широкомасштабне оновлення антикорупційного законодавства та вироблення теоретичного фундаменту для здійснення антикорупційних реформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність зазначеної проблеми підтверджується значною кількістю зарубіжних та вітчизняних науковців, які займалися розробкою проблем боротьби з корупцією. Серед вітчизняних науковців необхідно відзначити роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: Л.В. Багрій-Шахматов, А.І.Берlach, В.М. Гаращук, М.Ю. Бездольний, Л.Р. Біла-Тіунова, Б.В. Волженкін, Д.Г. Забрoда, Д.І. Йосифович, М.І. Мельник, А.І. Мізерій, О.Я. Прохоренко, А.І. Редька, О.В. Терещук, М.І. Хавронюк та ін.

Мета статті. Статтю присвячено актуальним проблемам організаційно-правового забезпечення запобігання і протидії корупції, а також розкриттю окремих напрямків удосконалення правоохоронної діяльності у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. За результатами нового Індексу сприйняття корупції 2014 році від Transparency International Україна так і не пододала межу «корупційної ганьби». Отримавши лише один додатковий бал, в порівнянні з 2013 роком, Україна залишається в клубі тотальне корумпованих держав. 26 балів зі 100 можливих і 142 місце зі 174 позицій – такі показники України в цьогорічному Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) від Transparency International. Україна вчергове опинилась на одному шаблі з Угандою та Коморськими островами як одна з найбільш корумпованих країн світу [10].

Такі невтішні результати, на думку міжнародної антикорупційної спільноти, спричинені малопомітним поступом у руйнуванні корупційних схем, отриманих у спадок від всіх правлячих режимів часів незалежності України. На сучасному етапі корупція є однією з головних загроз для національної безпеки і для демократії в Україні, зокрема, корупція:

Корупція в Україні має особливості, які відрізняють її від корупції в розвинених країнах. І тут варто звернутися до світового досвіду, зокрема до технології протидії корупції кризового типу, використаної Ф.Рузвельтом у межах так званого «Нового курсу», який був застосований для виведення США зі стану Великої депресії 1929-1933 рр. (Згідно з Програмою боротьби з організованою злочинністю Федеральним урядом було створено об'єднання – «Ударні сили», що діяли під загальним керівництвом Міністерства юстиції США та в тісному контакті з правоохоронними органами штатів. Їх головним завданням було виявлення груп організованої злочинності, а також пошук доказів злочинної діяльності учасників незаконного підприємництва та корумпованих чиновників. З метою виконання поставлених завдань кожна ударна група має у своєму складі державних обвинувачів і оперативних співробітників ФБР, Адміністрації по застосуванню законів про наркотики (АПЗН), Бюро внутрішніх доходів, Служби еміграції і натуралізації, представників Берегової охорони та Митної служби США. Таким чином, кожний підрозділ володів можливостями тих служб, співробітники яких входять до його складу. Ефективність діяльності зазначених федеральних формувань базувалася на об'єднанні зусиль найбільш досвідчених співробітників правозастосовчих органів. Правовий режим діяльності ударних груп визначався кримінально-процесуальним законодавством і спеціальними інструкціями Міністерства юстиції США). Подібного підходу в Україні немає.

Нинішня антикорупційна діяльність української держави зводиться до маніпулювання змінами в законодавстві (що має вигляд його вдосконалення) й хаотичних дій із «вдосконалення» інституцій кримінальної юстиції (правоохоронних органів) [2; 8]. Вже досить тривалий досвід такої протидії в Україні свідчить про її низьку результативність. Аналіз практики протидії корупції в Україні показує, що вона не основана на адекватних уявленнях про причини та основні проблеми поширення корупції.

Окремо хотілось би зробити акцент на тому, що за показниками сприятливості умов для ведення бізнесу в державі Україна швидко втрачає позиції, і це є тривожним сигналом. Так, у загально-агрегованому рейтингу корумпованості CPI Україна «просіла» на 10 пунктів за параметром політичної та фінансової корупції (складова CPI індексу взята з даних дослідження Political Risk Services International Country Risk Guide). В цьому дослідженні до уваги беруться показники надмірної вибіркової протекції та підозріло тісних зв'язків між політикою та бізнесом. Державні установи та чиновники частіше вимагають від бізнесу сплати хабарів, про що свідчить падіння відповідного рейтингу України на 5 пунктів (складова CPI індексу взята з даних дослідження World Economic Forum Executive Opinion Survey).

Отже, проаналізувавши стан корупції в Україні вважаємо доцільним приділити увагу щодо питання удосконалення важелів по боротьбі з цією «соціальною хворобою». Для того, аби в Україні відбулися реальні антикорупційні зміни, Transparency International закликає Уряд, Парламент та Президента України зробити п'ять негайних кроків:

1. Належним чином запустити роботу нових антикорупційних органів (Національне антикорупційне бюро України), ухваливши правки до антикорупційних законів та передбачивши необхідні ресурси на створення інституцій та добір кваліфікованих кадрів;
2. Невідкладно ухвалити розроблене експертами законодавство про повну прозорість фінансів політичних партій та виборчих кампаній;
3. На основі прийнятої Антикорупційної стратегії України розробити деталізований план дій Уряду у сфері протидії корупції, до виконання якого залучити широку громадськість та медіа [4; 9];
4. Забезпечити реальне розкриття даних державних реєстрів, передусім, реєстру нерухомості та земельного кадастру;
5. Розпочати регулярні перевірки публічних службовців на доброчесність, в тому числі через співставлення їх стилю життя із задекларованими майном і статками.

Висновки. Основними напрямками державної політики запобігання та протидії корупції як напрямку забезпечення міжнародної безпеки залишаються удосконалення механізму адміністративно-правового регулювання у сфері запобігання та протидії корупції;

продовження роботи щодо імплементації рекомендацій Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO) у сфері боротьби з корупцією. Використання досвіду зарубіжних країн у подоланні корупції, таких як Швеція і Сінгапур, надасть можливість в Україні створити публічне суспільство із функцією громадського контролю за діяльністю органів публічної влади, забезпечити державних службовців відповідними гарантіями, наприклад, соціальний пакет державних службовців у Грузії, до якого входять медичне страхування, пенсійне забезпечення, пільги та ін.

Крім того, на законодавчому рівні необхідно визначити поняття «конфлікт інтересів», надати чіткий перелік відносин, що входять до його складу. З метою забезпечення механізму реалізації антикорупційного законодавства, єдиного тлумачення законодавства правоохоронними органами та забезпечення притягнення до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень у антикорупційному законодавстві необхідно визначити коло суб'єктів, які відносяться до посадових осіб публічного права.

Список літератури

1. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>
2. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.12.2014 р. № 76-VIII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/76-19>
3. Про державну службу [Електронний ресурс] : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.2014 р. № 1699-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>; Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 404.
5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю [Електронний ресурс] : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>
6. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) [Електронний ресурс] : Конвенція, Міжнародний документ від 27.01.1999 р. № ETS173. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101
7. Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією (ETS 191) (укр/рос) [Електронний ресурс] : Протокол, Міжнародний документ від 15.05.2003 р. № ETS 191. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_172
8. Про Національну раду з питань антикорупційної політики : Указ Президента України від 14.10.2014 р. № 808/2014.
9. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
10. Індекс сприйняття корупції (Transparency International) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2012/12/12121205
11. Берлач А. І. Основні принципи запобігання та протидії корупції в Україні: характеристика та стан держання / А. І. Берлач // Сучасний стан та перспективи розвитку адміністративного права та процесу : матеріали міжнар. наук.- практ. конф., 10–11 жовтня 2014 р., м. Одеса. – О. : ОДУВС, 2014. – 208 с.

Стаття надійшла 19.04.2015 р.

Е.Н. Рудой, канд. юрид. наук, доцент, професор
Одесский государственный университет внутренних дел
кафедра административного права и административного процесса
Успенская, 1, Одесса, 65014, Украина

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КОРРУПЦИИ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Резюме

Статья посвящена актуальным проблемам организационно-правового обеспечения предотвращения и противодействия коррупции, а также раскрытию отдельных направлений усовершенствования антикоррупционной деятельности. Рассмотрены основные задачи государственной политики в сфере борьбы с коррупцией как одного из направле-

ний обеспечения международной безопасности. В статье представлены примеры зарубежного опыта в сфере борьбы с коррупцией; выделены задачи правового обеспечения антикоррупционного законодательства и правоприменительной практики.

Ключевые слова: предотвращение коррупции, антикоррупционная стратегия, формы антикоррупционной деятельности, усовершенствование антикоррупционного законодательства.

K.M. Rudoy, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odesa State University of Internal Affairs
the Department of Administrative Law and Administrative Process
Uspenska street, 1, Odessa, 65014, Ukraine

ISSUES OF THE DAY OF COUNTERACTION OF ORGANS OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE ILLEGAL MIGRATION

Summary

The article is devoted to the issues of the day of the organizational and legal provision of prevention and counteraction against corruption, as well as opening of separate directions of improvement of anticorruption activity. The basic tasks of public policy are considered in the field of fight against corruption as one of directions of providing international safety. In the article the examples of foreign experience are presented in the field of fight against corruption; the tasks of the legal providing of anticorruption legislation and practice are distinguished.

Key words: prevention of corruption, anticorruption strategy, forms of anticorruption activity, improvement of anticorruption legislation.